

Danmarks Grønne Erhvervskommune

DK2020-klimaplan for hele Ikast-Brande Kommune

2023-2027

Ikast-Brande Kommune, marts 2023

Kære læser

Du sidder nu med Ikast-Brande Kommunes første klimaplan i hånden. Her kan du læse, hvordan Ikast-Brande Kommune i de kommende år vil arbejde for at sænke CO₂-udledningen fra hele kommunens geografi og for at imødegå de mulige konsekvenser af klimaforandringerne.

Arbejdet med klimaplanen er sket med afsæt i det landsdækkende initiativ "DK2020 - klimaplaner for hele Danmark", som Ikast-Brande Kommune tilsluttede sig i 2021. Vores engagement i DK2020 har blandt andet betydet, at klimaplanen lever op til internationale standarder.

Vi har en vision; vi vil være Danmarks grønne erhvervskommune.

Hele kommunens samlede udledning af CO₂ skal gå i nul i 2050, og vi skal forebygge eller håndtere konsekvenserne af klimaforandringerne.

2050 kan lyde som en fjern tidshorizont, men for at kunne nå det, skal vi sætte ind allerede nu. Allerede i 2030 skal vi blot udlede 30 % CO₂ - i forhold til hvad vi gjorde i 1990. På den måde er vi med til at undgå, at klimaforandringerne når et uacceptabelt niveau, lokalt som globalt. Men det vil kræve forandringer, i den måde vi lever, arbejder og færdes på.

CO₂-udledningen i kommunen afspejler, at vi er en produktionskommune, der sikrer fødevarer og andre vigtige produkter til resten af landet – og resten af verden. Samtidig er de mange arbejdspladser i kommunen med til at sikre vores velfærd. Men produktion, transport og affald koster på CO₂-regnskabet. Med denne klimaplan vil vi forene vores grundlæggende, mangeårige identitet som produktionskommune med den grønne omstilling.

Vi vil ikke afvikle, vi vil udvikle. Det kalder vi at være en grøn erhvervskommune.

Grøn omstilling er ikke kun vigtig for at bibeholde vores nuværende erhvervsliv og arbejdspladser. En mere grøn økonomi kan også være vejen til flere arbejdspladser og en grøn og bæredygtig hverdag for alle. Derfor bruger vi også klimaplanen til at skabe bedre forhold for natur og erhverv, samt for kommunens borgere, unge som gamle. På den måde kommer gevinsterne alle til gode, og vi har særligt fokus på sårbare borgere.

Klimaforandringer ser vi allerede nu, og selvom vi kan undgå de værste scenarier ved at gøre noget ved CO₂-udledningen, kan vi ikke undgå klimaforandringer de næste 10, 20 og 30 år. Flere skybrud, varmere temperaturer og højt grundvand kan få konsekvenser for bl.a. borgere, erhvervsliv og natur i kommunen. Det skal vi være klar til håndtere.

Det kræver, at vi sætter ind på mange planer. Hovedudfordringerne i forhold til klimaforandringerne ligger lige nu indenfor nedbør og terrænnært grundvand, mens tørke, hede og potentielt også vind tegner sig som fremtidige risici. Vi skal samle viden, forebygge og håndtere de risici, klimaforandringerne medfører, ligesom vi skal finde og drage nytte af de muligheder og potentialer, som klimaforandringerne også indebærer.

Denne klimaplan er gældende for perioden 2023-2027, men kan revideres i 2025, så mål og aktiviteter følger den hastige teknologiske og samfundsmæssige udvikling. Det forgangne års energikrise har vist os, at meget kan ske på kort tid. Borgere, organisationer, landbrug og andre virksomheder har allerede gjort en stor forskel, og de gør det fortsat. Og vi er med.

Vi ser frem til det videre arbejde.

Ib Lauritsen

Borgmester

Kasper Pauli Pedersen

Formand for Klima-, Natur- og Bæredygtighedsudvalget

Vision og mission

Vision

Ikast-Brande - Danmarks grønne erhvervskommune

Mission

“I samarbejde og partnerskab med borgere, erhverv, landbrug, forsyning og civilsamfundet finder vi løsninger til at blive CO2-neutrale i 2050 samt imødegå klimaforandringerne i hele kommunens geografi.”

Reduktion af CO₂-udledninger

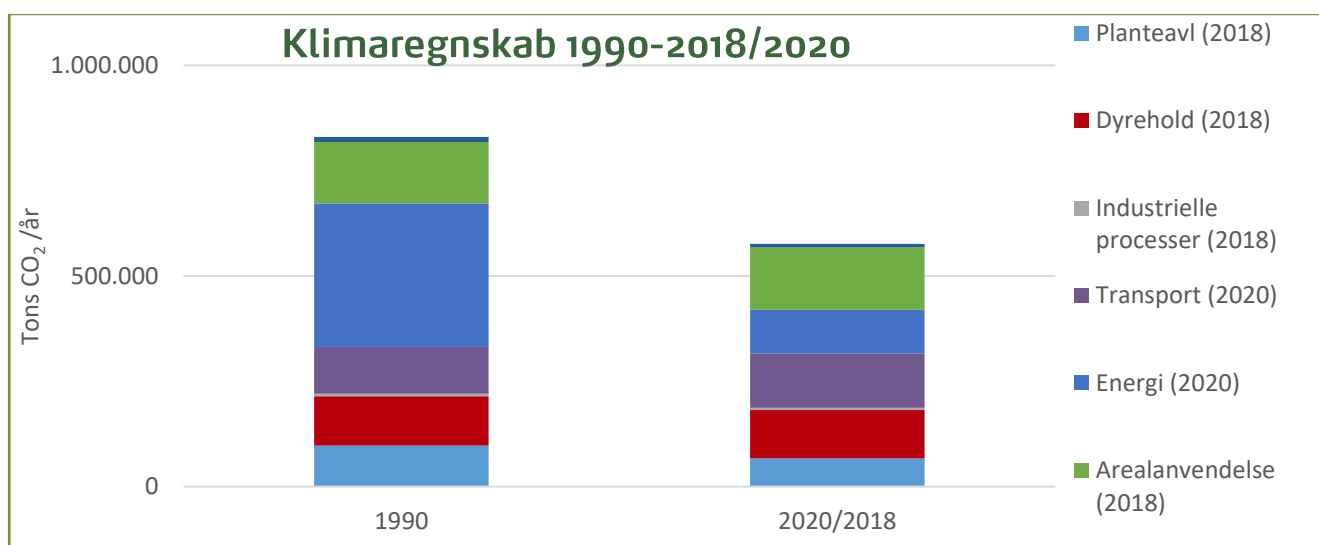
Målsætning

I forhold til CO₂-udledningsniveau i 1990:

- CO₂-udledning i hele kommunen som geografisk område reduceret med 70% i 2030
- CO₂-neutral i hele kommunen som geografisk område i 2050

Klimaregnskab 2020

Det seneste klimaregnskab for Ikast-Brande Kommune er udarbejdet af rådgivningsvirksomheden PlanEnergi for Ikast-Brande Kommune. Klimaregnskabet bygger på data fra senest 2018 og 2020, og viser udviklingen i udledning af CO₂ og CO₂-ækvivalenter siden 1990 indenfor landbrug, arealanvendelse, transport, industri, energi, affald, spildevand samt tilfældige brande.

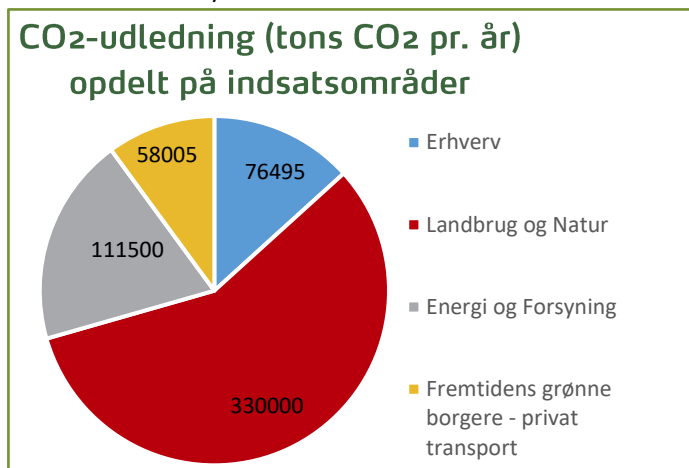

Klimaregnskabet viser, at den samlede CO₂-udledning fra kommunen er faldet fra ca. 830.000 tons CO₂ i 1990 til ca. 580.000 tons CO₂ i 2018/2020. Faldet skyldes primært udbredelsen af vedvarende energi samt anden grøn omstilling i energi- og forsyningssektoren. Ligeledes viser klimaregnskabet, at de største kilder til CO₂-udledning i Ikast-Brande Kommune er relateret til landbrug, transport og energi. For at realisere klimaplanens mål er det dog nødvendigt at adressere alle kilder til CO₂-udledning.

Indsatsområder

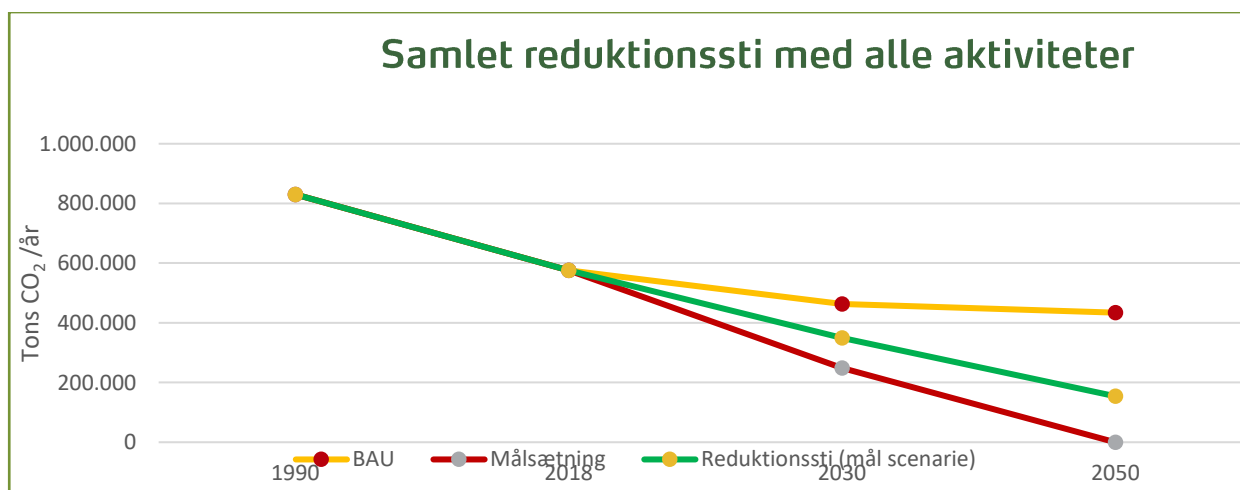
Der er udpeget en række indsatsområder med afsæt i en vurdering af, hvilke interessenter og aktører, samt konkrete aktiviteter, som er mest relevante.

- **Landbrug og Natur**
- **Energi og Forsyning**
- **Erhverv**
- **Fremtidens Grønne Borgere**
- **Kommunen som virksomhed**

Reduktionssti

I de næste afsnit fremgår de enkelte indsatsområder med oversigt over målsætninger og aktiviteter. De enkelte aktiviteter indhold inkl. individuelle CO₂-effekter er beskrevet i Aktivitetskataloget (bilag). Hvis alle aktiviteter realiseres med endelig effekttopnåelse, vil CO₂-udledningen i hele kommunens geografi nærme sig målsætningerne for CO₂-reduktion. Det er illustreret i reduktionsstien nedenfor:

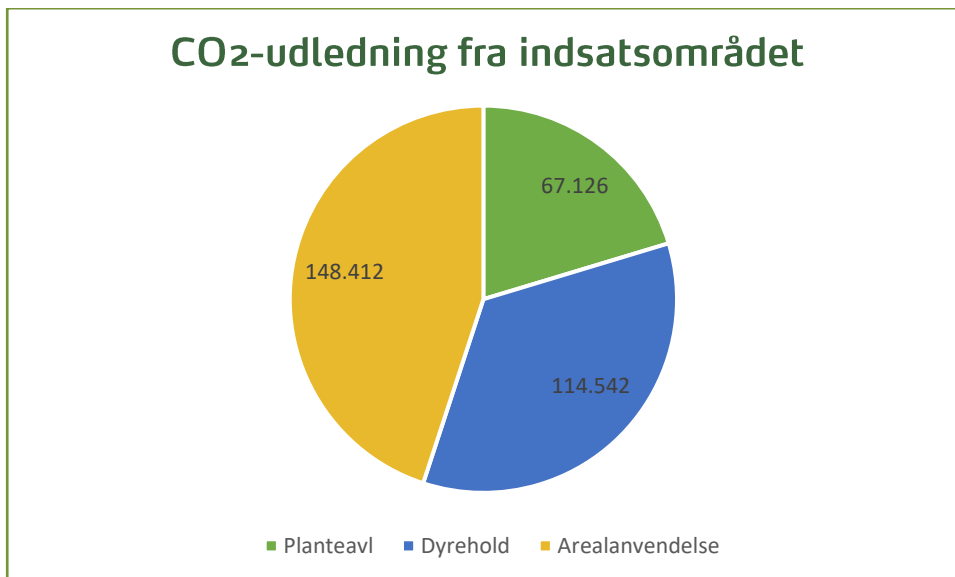

Som reduktionsstien viser, vil de valgte aktiviteter ikke fuldt ud kunne sikre, at CO₂-udledningen når ned på nul i 2050. Den sidste rest, kaldet mankoen, ligger primært indenfor transport og landbrug. Her er kommunens direkte indflydelse begrænset, samtidig med at der er brug for ny teknologi og nationale som internationale handlinger for yderligere at reducere CO₂-udledningen.

Indsatsområder

Landbrug og Natur

Indeholder: dyrehold, planteavl, arealanvendelse

Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil arbejde for at fremme klimahensyn indenfor såvel landbrugsområdet som naturområdet.
- Ikast-Brande Kommune vil sammen med landbrugssektoren fremme initiativer, som kan reducere CO₂-udledningen fra landbrugets produktion.

Resultatmål

- CO₂-reduktionsmål: 65% reduktion i CO₂-udledning i 2030 i forhold til 1990-niveau.

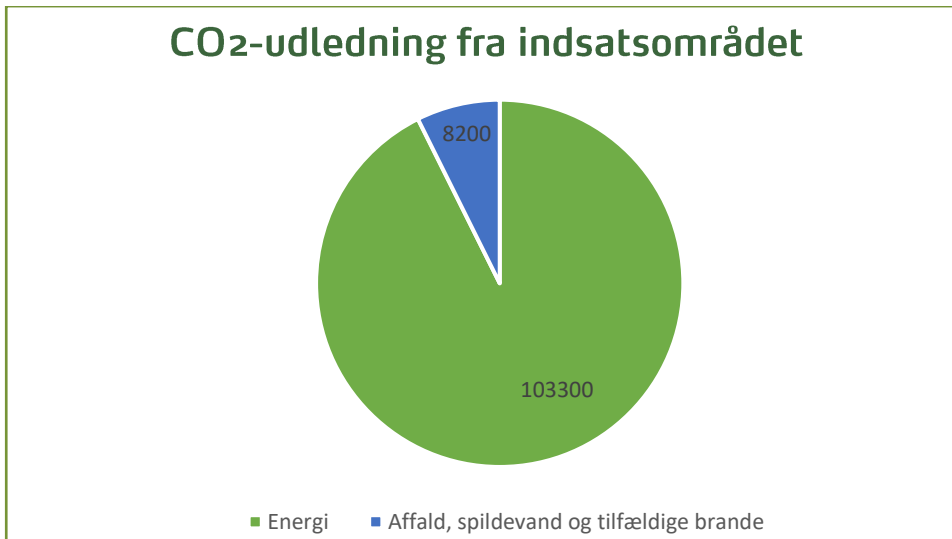
Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Partnerskaber med landbrugsaktører								
Udtagning af kulstofrige lavbundsjord								
Anvendelse af gylle til biogasproduktion, pyrolyse m.v.								
Kulstoflagring (f.eks. pyrolyse af restprodukter fra biogasproduktion og andet organisk materiale)								
Strategi for arealanvendelse								

Teknologi til lavere CO2-udslip relateret til husdyrproduktion								
Skovrejsning								
Omlægge landbrugsarealer i indvindingsoplande til skov								
Begrønning (skovrejsning i mindre skala)								
Pulje til strategisk opkøb af jord til klimaprojekter								
ESGreen Tool og tilsvarende værktøjer til klimaregnskaber								

Energi og Forsyning

Indeholder: energi, affald, spildevand og tilfældige brande

Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil aktivt understøtte produktion af grøn energi og grønne brændstoffer gennem fremme af innovativ tilgang og energifællesskaber i regionen.
- Ikast-Brande Kommune skal være nettoeksportør af grøn strøm i 2030.

Resultatmål

- CO₂-reduktionsmål: 100% reduktion i 2030 i udledning af CO₂ fra energiproduktion i kommunen – ift. 1990-niveau.

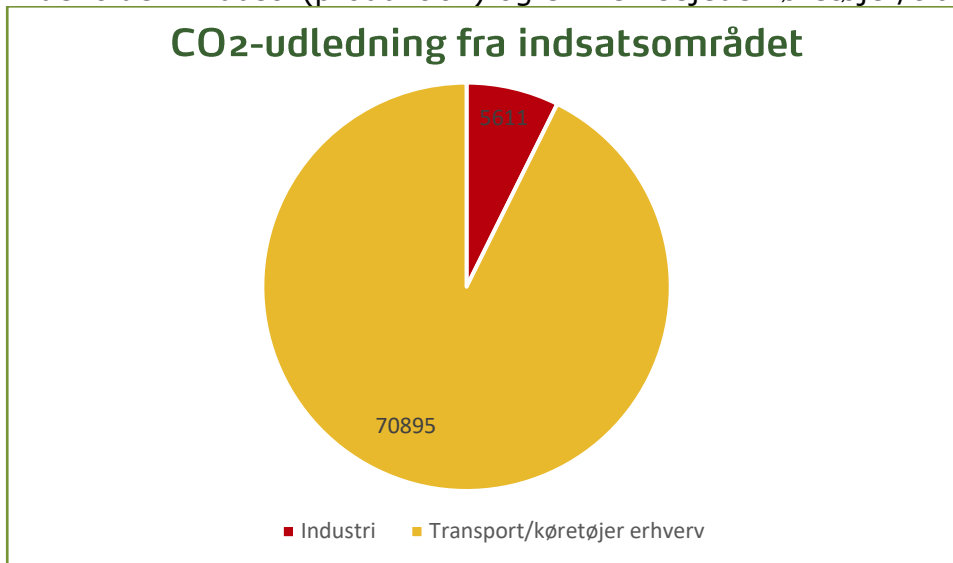
Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Udfasning olie og gas som opvarmning i private boliger								
VE-udbygning								
Lokale energifællesskaber og symbioser (f.eks. overskudsvarme og Power-to-X)								
Nye teknologier til energiproduktion, CO ₂ -opsamling (Carbon Capture) og CO ₂ -lagring								
Strategisk energiplan								
Spildevand								

Øget affaldssortering ifm. affaldsplan								
Tværkommunalt samarbejde om VE								
Yderligere opsætning af VE								

Erhverv

Indeholder: industri(produktion) og erhvervsejede køretøjer/transportmidler

Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil være en klimavenlig erhvervskommune, der understøtter virksomheders mål om grøn omstilling.
- Ikast-Brande Kommune vil arbejde for omstilling til fossilfri brændstoffer i erhvervslivets transportmidler.

Resultatmål

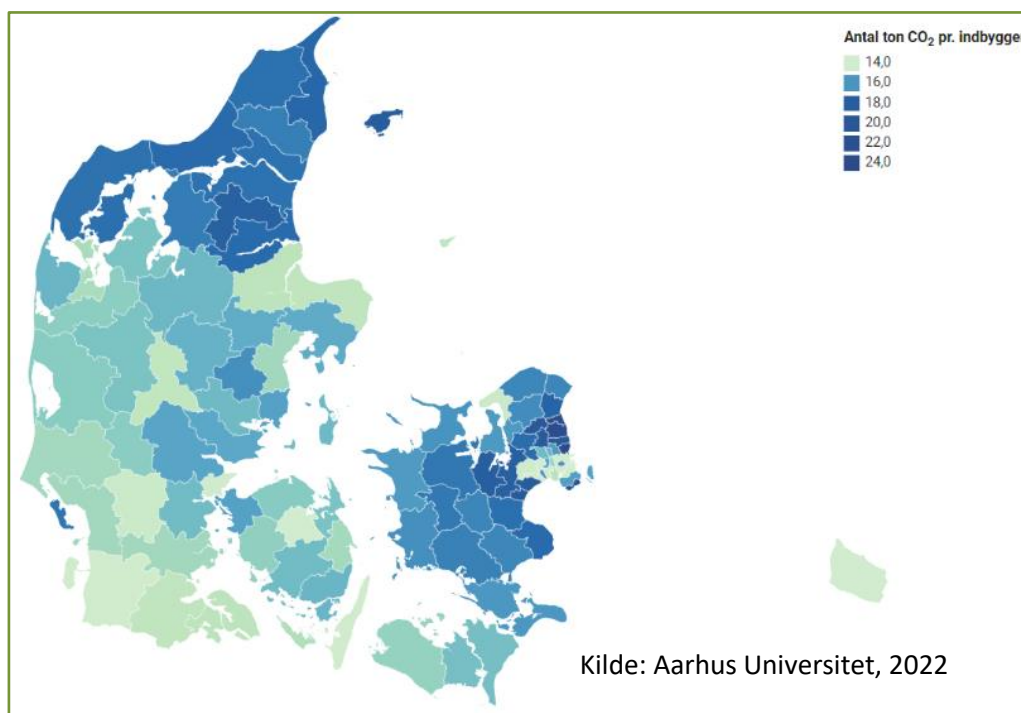
- CO₂-reduktionsmål: 25% reduktion i CO₂-udledning fra industri i 2030 og 90% i 2050 – ift. 1990-niveau.
- CO₂-reduktionsmål: 35% reduktion i CO₂-udledning fra transport i 2030 og 75% i 2050 – ift. 1990-niveau.

Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Anvendelse af overskudsvarme								
Udfasning af olie/gas som varmekilde i erhvervsbygninger samt ledningsgas i industri								
Styrket fokus på grøn omstilling af virksomheder								
Samarbejde med lokalt erhvervsliv om grøn transport								

Fremtidens Grønne Borgere

Indeholder: privat transport (i CO₂-regnskab), forbrug (ikke i CO₂-regnskab)

Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil udbrede relevant klimaviden til alle kommunens borgere.
- Ikast-Brande Kommune vil fremme handlemod og handlekraft i forhold til klima blandt børn og unge samt voksne.
- Ikast-Brande Kommune vil understøtte borgerdrevne initiativer til CO₂-reduktion og klimatilpasning.

Resultatmål

- CO₂-reduktionsmål: 50% mindsket udledning fra benzin- og dieseldrevne privatbiler i 2030, 100% i 2050 - ift. 1990-niveau.

Aktiviteter: uddannelse og handlekraft

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Børn og unges transport								

Aktiviteter: borgerinddragelse og lokalt ejerskab

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Klimaviden - arrangementer								
Klimaviden og klimavenlig adfærd - kampagner								

Klimaviden - reparationscafeer								
Fremme af grøn transport - borgere								
Kampagne: Plant-et-træ								

Kommunen som virksomhed

Klimaregnskab med tilgængelige data:

- Varme fra gasforsynede bygninger udleder ca. 400 tons CO₂ (4 af kommunens bygninger er opvarmet med olie/gas) pr. år.
- Andel eldrevne køretøjer: 6%

Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil reducere CO₂-udledningen fra sit virke som arbejdsplads, f.eks. via grønne indkøb og byggeri.

Resultatmål

- 25% reduktion i CO₂-udledning fra varme og køretøjer i 2030 – ift. 2019-niveau.
- 100% reduktion i CO₂-udledning fra varme og køretøjer i 2050 – ift. 2019-niveau.

Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Udfasning af olie og gas som varmekilde i kommunens bygninger								
Solceller på kommunens tage								
Klimaregnskab for kommunen som virksomhed								
Udfasning af benzin/dieseldrevne køretøjer								
Skovrejsning og øget begrønning på kommunens arealer								
Udvikling af grøn indkøbs- og udbudspolitik								
Styrket lokal energiledelse								
DGNB-certificering mv.								
Reduceret pleje af grønne arealer								
Medarbejderindsats								

Klimatilpasning

Målsætning

- Klimarobust i 2050 - Ikast-Brande Kommune skal være robust overfor nuværende og fremtidige klimaudfordringer.

”Klimarobusthed” betyder, at kommunen er tilpasset fremtidens klima.

I Ikast-Brande Kommune betyder det:

- Håndtering af terrænnært grundvand
- Håndtering af tørkerisikoen
- Forebyggende tiltag på hede
- Klimatilpasning indtænkes i forsyningens aktiviteter
- Vidensopbygning

Indsatsområder

- Terrænnært grundvand
- Nedbør
- Tørke
- Hede
- Vind

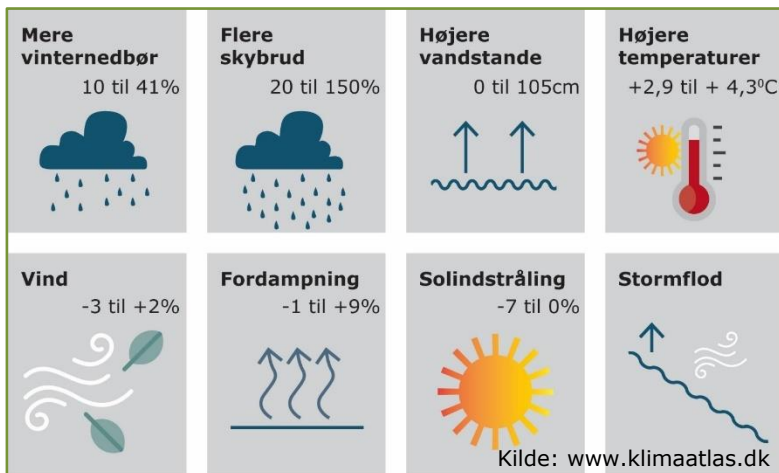
Klimarisikovurdering 2023

Rådgivningsvirksomheden NIRAS har udarbejdet et forslag til strategi for klimatilpasning for Ikast-Brande Kommune. Forslaget er indarbejdet i nærværende forslag til samlet klimaplan for Ikast-Brande Kommune.

Strategien omfatter afdækning af nuværende og kommende risici relateret til klima og klimaforandringer indenfor de valgte indsatsområder. Ligeledes indebærer strategien en række forslag til delmål og aktiviteter, som også er indarbejdet i nærværende klimaplan. Data og vurderinger for tørke, hede og vind dækker hele Region Midtjylland, mens data og vurderinger for terrænnært grundvand og nedbør er udarbejdet specifikt for Ikast-Brande Kommune.

Klimaet i dag og i fremtiden

Klimaet er i forandring, og prognoserne fra FN’s klimapanel IPCC viser, at der i fremtiden vil være ændret nedbørsmønster, samt øget hav-vandstand og hyppigere stormflodshændelser. Temperaturstigninger stiller os overfor nye udfordringer med hedeølger og tørke, som påvirker mennesker, dyr og naturen. Ændring i vindretning og vindstyrke kan påvirke økosystemer, landbruget og menneskers sundhed.

Ovenfor ses DMI's overordnede vurdering af klimaforandringer i Danmark frem mod 2100. Selvom der vil være regionale og lokale forskelle på klimaforandringerne og deres konsekvenser, er den nationale fremskrivning vigtig kontekst for de uddybende data for Region Midt og Ikast-Brande Kommune.

Idet Ikast-Brande Kommune ikke har en kyststrækning, er kommunen i mindre grad påvirket af stormflod. Men øget vandstand i havet og øget antal stormflod vil betyde, at vandløb i perioder ikke kan aflaste til havet. Dette giver en øget risiko for oversvømmelser af arealer nær vandløb.

Nedbør og terrænnært grundvand

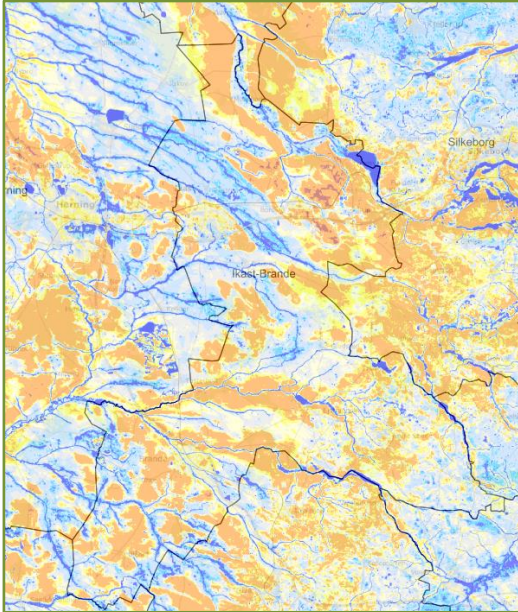
En ændring i nedbørsmønstret vil medføre mere ekstremt vejr med mere våde vintre og flere store regnhændelser om sommeren. Dette gælder for hele Danmark. Den langvarige regn om vinteren vil bidrage til en større overfladeafstrømning, som vil medføre mere vand i vandløb og søer. Det kan resultere i større og hyppigere oversvømmelser, såvel i det åbne land som i byerne, hvor tag- og overfladevand fra kloaksystemet i mindre grad har frit afløb til vandløb. Sommerens kortvarige ekstreme regnhændelser vil som oftest ramme et mindre geografisk område og oversvømme veje, kældre og lavtliggende områder og punkter i terrænet.

Om sommeren forventes flere tørre perioder afbrudt af kortvarige ekstreme regnhændelser. Da fordampningen generelt er høj i sommeren og foråret, vil kortvarige kraftige nedbørshændelser ikke bidrage betydeligt til grundvandsdannelsen; vandet vil i stedet strømme af ved jordoverfladen (dvs. terræn) eller fordampe. I de vådere perioder af året, hvor lav eller manglende plantevækst og lave temperaturer reducerer fordampningen, vil der opleves et markant højere terrænnært grundvandsspejl. Disse ændringer opleves allerede nu flere steder i Ikast-Brande Kommune, hvor der grundet jordbundsforholdene i kommunen er udfordringer med det terrænnære grundvand.

I områder med aflejringer af ler nær jordoverfladen vil leret begrænse nedsivningen, så der periodisk vil være problemer med terrænnært vand. Dette kan f.eks. være områder med sammenhængende lerede aflejringer. Specifikke områder kan være vanskelige at kortlægge, da variationerne i geologien kan forekomme over korte afstande. I områder med sandede aflejringer i jorden, vil effekten af stigende nedbør ikke have de samme konsekvenser, da nedbøren typisk kan nedsives i disse områder.

Indsatsområder

Terrænnært grundvand

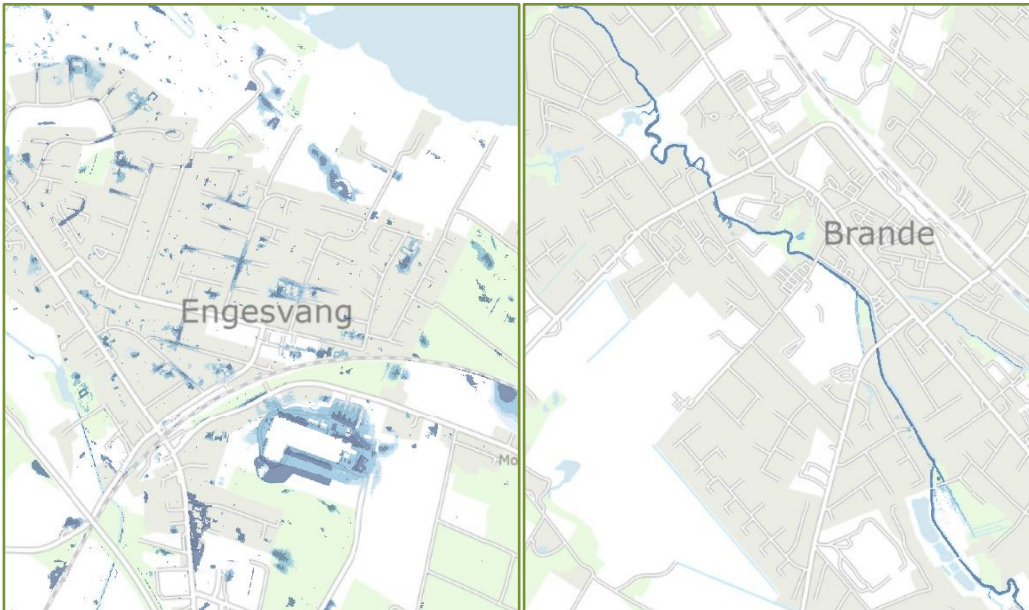
Procesmål

- Ikast-Brande Kommune planlægger ikke for byudvikling i områder med risiko for oversvømmelse og/eller højt grundvand uden etablering af nødvendige afværgeløsninger.
- Ikast-Brande Kommunes nye lokalplaner vil definere ansvar for håndtering af det terrænnære grundvand i det pågældende område gennem tilhørende vandhåndteringsplaner, hvor regnvand, vandløb og grundvand samtænkes.
- Ikast-Brande Kommune vil fremme borgernes samt andre relevante aktørers viden om eget ansvar i forhold til udfordringer med terrænnært grundvand.
- Ikast-Brande Kommune vil højne vidensniveauet og forståelsen af årsagerne til problemstillinger omkring det terrænnære grundvand.

Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Krav om udarbejdelse af vandhåndteringsplaner I								
Kampagne - viden til boligejere								
Højne vidensniveau - terrænnært grundvand								
Løsningskatalog - terrænnært grundvand								

Nedbør

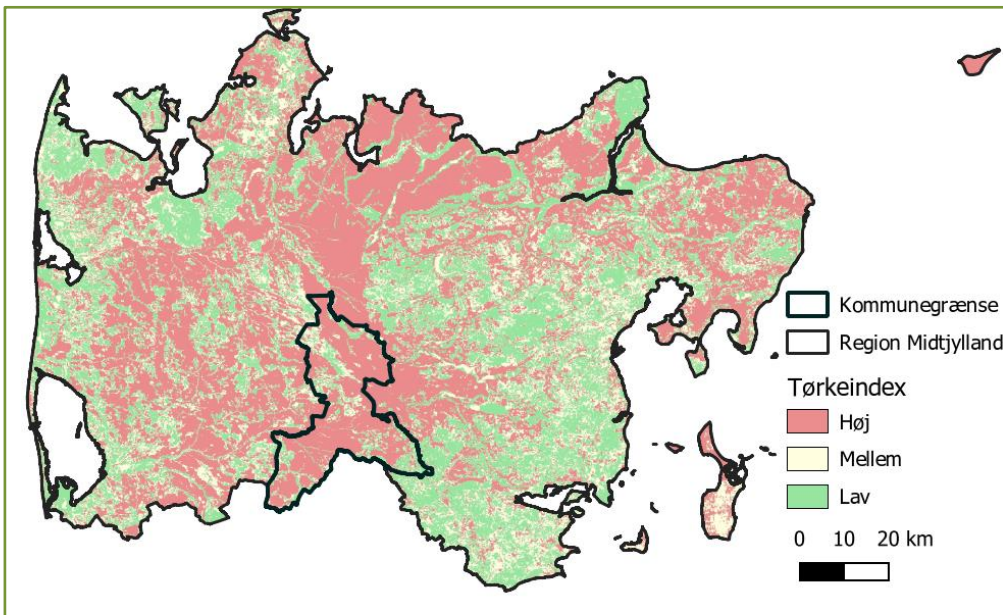
Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil i samspil med Ikast-Brande Spildevand løbende gennemføre analyse og risikovurdering for oversvømmelse i de områder, hvor der foretages anlægsarbejder.
- Ikast-Brande Kommune og Ikast-Brande Spildevand vil i risikoområder udpege løsningsforslag, som gennemføres ved positiv cost-benefit-analyse.
- Ikast-Brande Kommune vil i samspil med Ikast-Brande Spildevand undersøge muligheden for klimatilpasning i 4 konkrete områder.

Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Klimatilpasning sammen med Forsyningen								
Indførelse af krav om udarbejdelse af vandhåndteringsplaner II								
Kampagne til boligejere m.v. om regnvand								
Opdatering af beredskabsplan - nedbør								

Tørke

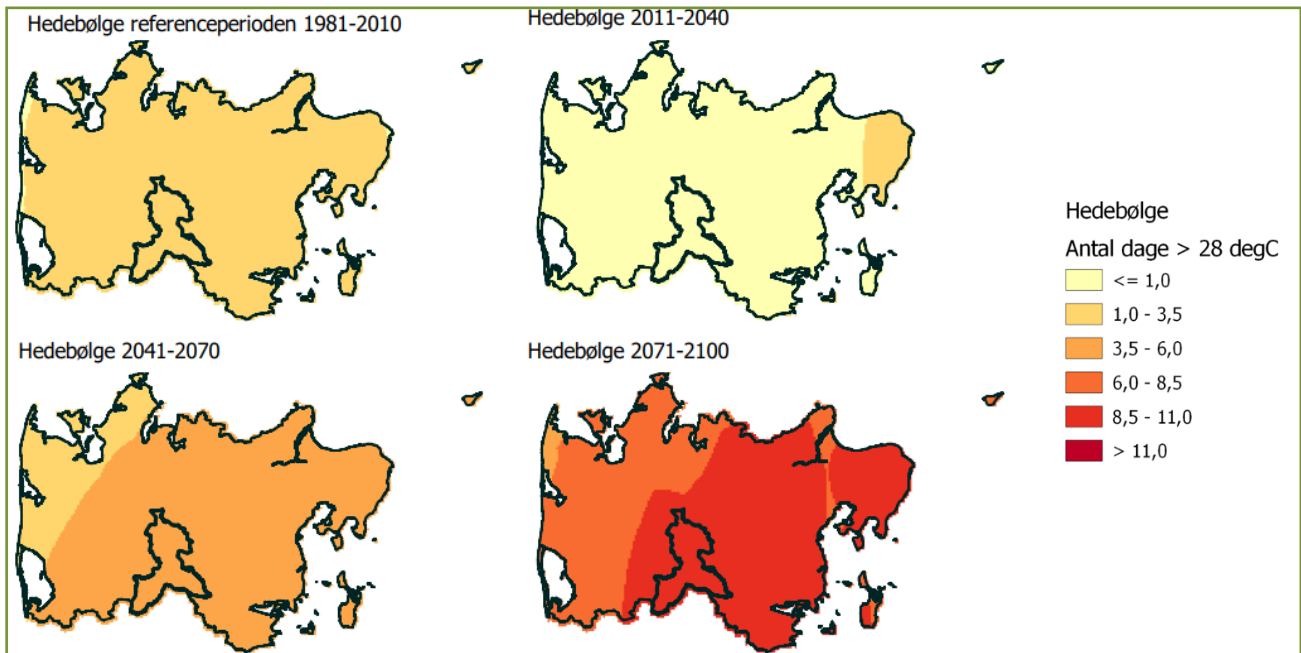
Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil gennemføre en vurdering af vandløbenes miljøtilstand og konsekvensen af øgede tørkeperioder.
- Ikast-Brande Kommune vil vurdere konsekvensen af en potentiel øget fremtidig vandindvinding.
- Ikast-Brande Kommune vil med afsæt i vurdering af vandløbenes tilstand og fremtid samarbejde med eksterne interessenter om at skabe en robust kommune i forhold til tørke.

Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Screening og evt. udtagelser af vandløb fra vandplanerne								
Skygge for vandløb								
Markvanding								
Dialog om valg af afgrøder								
Opdatering af beredskabsplan – tørke								

Hede

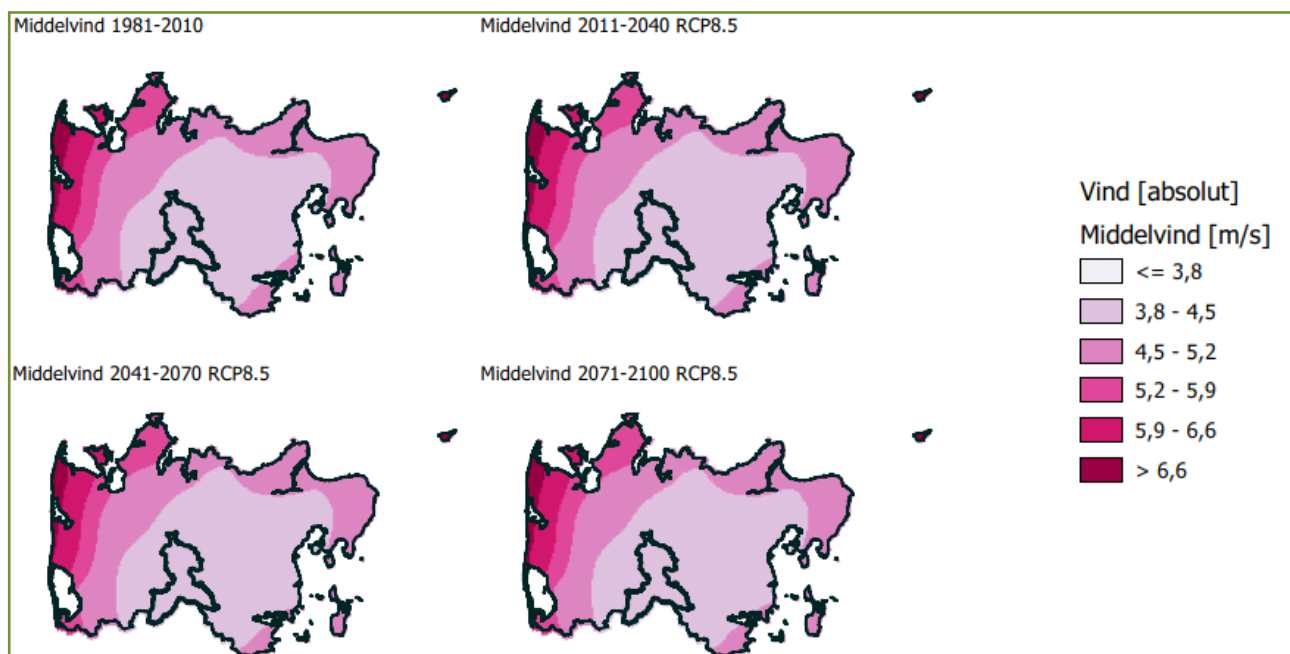
Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil mindske risikoen for fremtidige hedeøer ved at stille krav om øget begrønning i fremtidige lokalplaner.
- Ikast-Brande Kommune vil kortlægge områder med stor risiko for hedeøer og undersøge de lokale muligheder for forebyggelse eller skadesminimering.

Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Begrønning i nye lokalplaner								
Begrønning i eksisterende by								
Vidensopbygning - hede								
Forebyggelse af hedeøer i eksisterende by								
Erfaringsopsamling								
Input til ny beredskabsplan								
Opdatering af beredskabsplan - hede								

Vind

Procesmål

- Ikast-Brande Kommune vil følge den nationale udvikling og de nationale fremskrivninger, samt øge viden om problematikker, konsekvenser og mulige veje til at skabe robuste samfund overfor en eventuel tiltagende vind.

Aktiviteter

Aktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Vidensopbygning - vind								
Løsningskatalog - vind								
Opdatering af beredskabsplan - vind								

Merværdier

Synergi mellem klimatilpasning og CO2-reduktioner: klimaplanen skal identificere og understøtte potentielle synergieffekter mellem aktiviteter relateret til CO2-reduktioner og aktiviteter relateret til klimatilpasning.

Biodiversitet og natur: klimaplanen skal bidrage til større biodiversitet og natur i kommunen.

Erhvervsudvikling: klimaplanen skal fremme et grønt erhvervs klima, hvor virksomhederne har de bedst mulige vilkår for at drive og udvikle deres virksomheder.

Børn og unges viden, trivsel og udvikling: klimaplanen skal bidrage til at styrke børn og unges handlekraft og handlemod.

Social og sundhed: klimaplanen skal bidrage til forbedre sundhedstilstanden og/eller sociale forhold for den voksne befolkning i kommunen, f.eks. via øget beskæftigelse i grønne jobs.

Økonomi

År	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Tidligere afsatte midler (Budget 2022/23), 1000 kr.	1.000	1.500	1.500	1.500	1.500	0
Behov for yderligere midler, 1000 kr.		0	1.000	1.000	1.000	2.500
I alt, 1000 kr.	1.000	1.500	2.500	2.500	2.500	2.500

Evaluering og revidering

Klimaplanen revideres fuldt hvert 4. år med afsæt i evaluering af effekt på de overordnede reduktions- og robusthedsmål, f.eks. via klima- og energiregnskaberne. I tillæg hertil vil klimaplanen kunne opdateres 2 år inde i den 4-årige revideringscyklus.

Hvert år vil der være en systematisk afrapportering på fremdrift og status i forhold til de enkelte, iværksatte aktiviteter. Byrådet vil modtage en samlet afrapportering, hvor de vigtigste vurderinger og anbefalinger fremgår, mens udvalget vil modtage en gennemgang af fremdrift m.v. på de enkelte aktiviteter. Den årlige rapportering vil også indebære en vurdering af den generelle samfundsmæssige og teknologiske udvikling, samt kvalitativ vurdering af fremdrift i forhold til de overordnede mål for klimatilpasning og CO2-reduktion i klimaplanen.

Skemaet nedenfor angiver plan for evaluering og revidering frem til 2033.

Byrådsperiode	År	Revidering af klimaplan	Evaluering af effekt – mål og delmål	Monitorering af implementering
		<i>Byråd: klimaplanen gennemgås og revideres hvert 4. år. Revision iværksættes i begyndelsen af ny Byrådsperiode, med afsæt i evaluering af virkninger. Lille revidering/opdatering 2 år inde i perioden: evt. opdatering af delmål og aktiviteter.</i>	<i>Byråd: med afsæt i opdaterede klima- og energiregnskaber samt risikovurderinger samt indikatorer for merværdier evalueres virkning i forhold til målsætninger og delmål hvert 4.år.</i>	<i>Byråd: status på fremdrift ift. tidsplan og (proces)delmål Udvalg: der følges også op på enkelte aktiviteter individuelle målsætninger.</i>
2022-2025	2023	X (første klimaplan)		X
	2024			X
	2025	X (opdatering)		X
2026-2029	2026		X	X
	2027	X (ny klimaplan)		X
	2028			x
	2029	X (opdatering)		x
2030-2033	2030		x	x
	2031	X (ny klimaplan)		x
	2032			x
	2033	X (opdatering)		x